

LUDWIG BINSWANGER ve DASEINSANALİZ

GİRİŞ

13 Nisan 1881 yılında İsviçre'nin Kruzlingen kasabasında psikiyatr bir dedenin torunu, psikiyatr bir babanın çocuğu ve psikiyatr bir amcanın yeğeni olarak dünyaya geldi. Orta ve lise öğrenimini İsviçre-Almanya sınırında yer alan Konstanz gölü kıyısındaki Konstanz şehrinde yaptı. 1900 ve 1906 yılları arasında Lozan, Zürih ve Heidelberg'de tıp eğitimini tamamladı. 1906 yılında Zürih Burghölzli psikiyatri kliniğinde **Carl Gustav Jung**'un asistanı olarak çalıştı. Bitirme tezi hocası **Jung** du. 1907 ve 1908 yıllarında amcası **Otto Binswanger**'in şefliğini yaptığı Jena psikiyatri kliniğinde çalıştı. 1909 yılından itibaren 1857 yılında dedesi **Ludwig Binswanger**'in kurduğu ve yöneticiliğini babası **Robert Binswanger**'in yaptığı psikiyatri kliniğinde çalışmaya başladı. 1910 yılında babasının ani ölümü üzerine 28 yaşında kliniğin yönetimini devraldı. 1956 yılında kliniğin yönetimini dördüncü kuşaktan **Wolfgang Binswanger**'e devretti. 5 Şubat 1960 yılında Kruzlingen'de hayata gözlerini yumdu.

Ludwig Binswanger Daseinsanaliz okulunun kurucusu ve varoluş psikiyatrisinin temel taşlarından biridir. Eserleri ve psikoterapi literatüründeki etkisi ancak Binswangerlerin psikiyatri geleneği bilindiğinde daha iyi anlaşılabilir.

Büyükbaba **Ludwig Binswanger** Almanya Bayern'in Osterberg bölgesinde 1820 yılında dünyaya gelmişti ve zamanının psikiyatri elitine dâhildi. 1857 yılında İsviçre'nin Kreuzlingen bölgesinde "Bellevue" adında bir psikiyatri kliniği kurdu. Hastaların ve terapistlerle âilelerinin aynı yer-

Alper Hasanoğlu*

ÖZET

Ludwig Binswanger Daseinsanaliz'in kurucusu ve varoluş psikolojisinin temel taşlarından biridir. Psikiyatri geleneği çok eskilere dayanan bir âileden gelen Binswanger, özellikle Edmund Husserl'in fenomenolojisinden ve Martin Heidegger'in en önemli eseri "Sein und Zeit"dan etkilenmiştir. Psikanalizi natüralist yapısı nedeniyle indirgemecilikle suçlamasına rağmen Freud'la olan dostluğu, Jung ve Adler'in aksine Freud'un ölümüne kadar sürmüştür. Daseinsanaliz'in temelini sevgi fenomenini yerleştirmiş, kendilik bilgisinin ancak sevgi yetisinin varoluşuyla gelişebileceğini öne sürmüştür. Binswanger için sevgi, içinden diğer bütün varoluş biçimlerinin doğduğu en önemli varoluşsaldır. Daseinsanaliz'i psikoterapi okullarından biri olmaktan çok, fenomenlerin keşfine yönelik bir düşünüş biçimi olarak tanımlar. Binswanger'e göre bir terapist hangi okuldan olursa olsun aynı zamanda bir daseinsanalist de olmalıdır.

Anahtar kelimeler: Binswanger, Daseinsanaliz, varoluş psikolojisi

BINSWANGER AND DASEIN ANALYSIS

ABSTRACT

Ludwig Binswanger is the founder of Dasein analysis and one of the building blocks of existential psychology. Binswanger, being a member of a family with a psychiatric tradition from of old, was especially affected by the phenomenology of Edmund Husserl and by "Sein und Zeit", the masterpiece of Martin Heidegger. Although he accused psychoanalysis of reductionism, relevant to its naturalist structure, his friendship with Freud lasted until Freud's death. He placed love phenomenon at the very base of Dasein analysis and asserted that self knowledge could develop only with the existence of ability of loving. According to Binswanger, love is the most important existential from which all other forms of existences derive. He defines Dasein analysis as a way of thinking oriented towards the exploring of phenomena rather than being a school of psychiatry. According to Binswanger, a therapist, independent of his school of psychiatry should also be a Dasein analyst.

Keywords: Binswanger, Dasein analysis, existential psychology

de yaşadığı bir klinikti burası ve bir başka örneği de yoktu. Tedavi edenle edilen arasındaki hiyerarşik ilişkinin yerini demokratik bir varoluşsal karşılaşmaya bıraktığı Daseinsanaliz'in ilk sinyalleriydi bunlar. Bu nedenle ünü kısa sürede ülke sınırlarını aştı. 1880 yılında büyükbaba **Binswanger**'in ölümü üzerine kliniğin yönetimini en büyük oğul **Robert Binswanger** (1850-1910) üstlendi. Onun devrinde klinik, hastaların rahatsızlıklarının türü ve şiddetine göre farklı pavyonlarda barındırıldıkları ve tedavi edildikleri bir biçime dönüştü. O da âilesiyle birlikte klinikte yaşıyordu. Bellevue, birçok binâdan oluşan modern bir klinikti artık.

Yüzyılın sonuna doğru o zamana kadar nöroloji yönelimli olan psikiyatrinin psikanalizle flörtü başladığında, **Robert Binswanger** de bu yönelime uzak kalmadı. Hatta **Joseph Breuer**'in 1880-1882

yıllarında Viyana'da tedavi ettiği, psikanaliz tarihinin ilk hastası olarak kabûl edilen **Bertha Pappenheim (Anna O)** bizzat **Joseph Breuer** tarafından Kreuzlingen'e sevk edilmişti.

Tıp eğitimine Lozan'da başlamış olan **Ludwig Binswanger**, eğitimine Heidelberg ve Zürich'te devam etti. Doktor unvanını 1907 yılında, **Carl Gustav Jung**' un gözetiminde ve şizofreni kavramını psikiyatri literatürüne kazandıran **Eugen Bleuler**'in yönetimindeki Zürih "Burgh lzli" Psikiyatri Kliniği'nde aldı. Klinikte ondan önceki asistan **Karl Abraham**'dı. **Bleuler** ve **Jung** o yıllarda, psikanalizin psikiyatriye adaptasyonu için çaba harcıyorlardı.

1907 ve 1908 yıllarında asistanlığını yaptığı amcası **Otto Binswanger**, bugün hâlen daha kendi adıyla anılan Alzheimer benzeri bir demans tablosunu târif etmiştir (Binswanger demansı). **Nietzsche**' nin de bir dönem doktoruydu. **Ludwig Binswanger**, onun yanında özellikle organik psikozları ve onların nörolojik muayene yöntemlerini öğrendi. Daha sonra da 1909 yılında babasının yönetimindeki Bellevue Psikiyatri Kliniği'nde asistan olarak çalışmaya başladı. 1910 yılında **Robert Binswanger** in  ni ölümüyle, klinik 28 yaşındaki torun **Ludwig Binswanger** in yönetimine geçti. Klinisyen olmaktan ziy de, bir araştırmacı, bir bilim adamıydı. Ama sâhip olduğu  ile geleneği ve psikiyatri dünyasındaki geniş bağlantıları sayesinde kliniğin idaresinde büyük bir zorlukla karşılaşmadı. Hayata gözlerini yumduğu 1960 yılına kadar psikoterapinin felsefeyle ilişkisi üzerine kafa yordu. Özellikle **Edmund Husserl** ve **Martin Heidegger** den etkilenmiş olup fenomenolojiyi ve **Heidegger**'in varoluş ontolojisini psikiyatriye uyarlamaya çalışmış ve 1947 yılında Daseinsanaliz adını verdiği, daha sonra **Medard Boss** tarafından geliştirilen psikoterapi okulunu kurmuştur. Su anda Almanya, İşvi re, Avusturya ve Amerika Birleşik Devletlerinde Daseinsanaliz Toplulukları bulunmakta ve her iki yılda uluslararası bir Daseinsanaliz Kongresi düzenlenmektedir.

Freud' la Olan İlişkisi

Binswanger le **Freud** un dostlukları 1907 yılınca **Jung** s yesinde başlamış, psikanaliz konusundaki derin ayrılıklarına rağmen, **Freud** un ölümüne kadar s rmuşt r. **Freud** u Viyana'da iki kez ziy ret etmiş, ünlü  arşamba toplantılarına katılmıştır. **Freud** da 1912 yılında Kreuzlingen'de kendisine i de-i ziy rette bulunmuştur. 1937 yılında **Hitler** Avusturya'yı işg l ettiğinde ve **Freud**

ile  ilesi büyük tehlike altında bulunduğu sırada **Binswanger** büyük ustasını İşvi re'ye alabilmek için hemen harekete geçti, ama **Freud** Londra'ya doğru yola koyulmuştu bile. **Freud** 1938 yılında kanserden ölene kadar birkaç defa daha birbirleriyle haberleşebildiler.

Psikanalizin temel kavramlarının felsefi derinlikten yoksunluğu ve bununla bağlantılı olarak metodolojik sınırlılığı **Binswanger** i yeni arayışlara itmifitir. 1908 yılında **Freud** u ikinci ziy retinden sonra dönüş yolunda günlüğüne şu notu düşmüştü: "**Freud** un felsefi ihtiyaçlarının azlığı çok şaşırtıcı." **Binswanger** i rahatsız eden iki nokta vardı. Psikanalizin psikoz vak'alarında başarısız kalması ve **Freud** un doğa bilimlerine dayanarak ruhsal olanın tümünü spekulatif bir şekilde libido teorisiyle ve içgüdülerle açıklaması. **Binswanger**, Husserlci fenomenolojiyle i li dışlı olmasıyla paralel bu natüralistik açıklamalardan gittikçe uzaklaşıp ruhsal olanın doğa bilimlerinde açıklanamayacak kendine özgü yanları olduğu düşüncesine daha yakın durmaya başladı. Ruhsal olanın ögelerine ayrılamazlığına zamanla daha çok inanıyor, ruhsal olanın özüne, bir doğa nesnesine yaklaşıldığı gibi yaklaşılamayacağına kani oluyordu. İnsan "homo natura" dan daha fazla bir şeydi. 1927 yılında **Heidegger** in "Sein und Zeit" inın yayınlanmasından sonra, psikanalize olan bakışı biraz daha değişti. **Husserl** ve **Heidegger** den başka **Martin Buber** e olan felsefi ilgisi **Binswanger** i psikanalizden Daseinsanaliz'e yöneltti.

Husserl' den Heidegger' e Fenomenolojik Analizden Daseinsanalize

Daseinsanaliz ortaya çıkışını ve gelişimini her iki Dünya Savaşı'nı takip eden ruhsal yenilenmeye borçludur. Geçen yüzyılın 20'li yıllarında, kısmen psikanalizle olan ayrışmalar, kısmen de geleneksel ve sistematize edici klinik psikopatolojiye karşı varolan bilimsel memnuniyetsizlik psikiyatri dünyasında insan varoluşunun ve bozukluklarının anlaşılmasında yeni arayışların ortaya çıkmasına neden oldu. Özellikle doğa bilimlerine dayalı psikiyatri ve psikoterapi anlayışları bu eleştirilerden payını aldı. **Binswanger**, **von Weizs cker**, **Straus**, **Minkowski** ve **Kunz** gibi araştırmacılar da insanbilimsel bir psikiyatriye kayış gözlenmeye başladı. İnsanbilimsel psikiyatri düşünsel kökenini 1927'den önce **Scheler**, **Kierkegaard**, **von Brentano**, **Dilthey**, **Bergson** ve özellikle **Husserl** ve **Szilas** 'nin eserlerinden alıyordu.

Ludwig Binswanger de, var olan psikiyatrik ve psikanalitik bilginin hastalık g r ng lerinin açık-

lanması ve tedavisinde yeterli gelmediğini hissediyordu. **Husserl**'in fenomenolojisiyle olan teorik bağı nedeniyle başlangıçta yönelimini “fenomenolojik antropoloji” olarak adlandırmış, 1941 yılında ilk olarak Daseinsanaliz terimini kullanmıştır. O sıralar **Heidegger**'in yapıtlarının, özellikle de 1927 yılında yayınlanmış olan “*Sein und Zeit*” adlı yapıtının etkisi altındaydı. Burada Dasein olarak anlaşılması gereken, insanın kendisidir. **Binswanger** Daseinsanaliz'in psikiyatri içindeki işlevini, insan varoluşunun oluşum düzenini sağlıklı-hasta, normlara uygun veya uygunsuz ayrımı yapmadan “anlayabilmek” olarak görmektedir. **Binswanger**'in Daseinsanaliz'i psikanalizde olduğu gibi terapötik pratikten değil, bilimsel bir yöntemden yâni, psikopatolojinin bilgi-bilimsel bir zeminden yoksunluğu nedeniyle duyulan memnuniyetsizlikten köken alır. **Binswanger** tarafından geliştirilen Daseinsanaliz psikiyatrye somut, dolaysız algılanabilen psikopatolojik semptom ve sendromları fenomenolojik olarak anlama olanağı sunar. Daseinsanaliz'in kurucusu, doğa bilimlerine dayanan düşünce yöntemlerinin insan davranışı alanında nasıl yetersiz kaldığını, özellikle insan varoluşunun kendine özgü insaniliğini nasıl kaçırdığını göstermeye çalışır. Bunu yaparken de dayandığı felsefi temel, **Descartes**'in özne-nesne bölünmesine yol açan düşüncesinin **Heidegger** tarafından çürütülmesidir. Bu özne-nesne bölünmesini **Binswanger** “bilimsel düşüncenin kanseri” olarak tanımlar. Yapmaya çalıştığı şey bu özne-nesne bölünmesine psikiyatri alanında son verilebilirdir.

Klinik semptomatoloji ve patolojinin yerini yardıma ihtiyaç duyan insan ve onun dünyası, dünyası içinde ve dünyasıyla birlikte insanın kendisi almıştır Daseinsanalizde. Dünya (Welt) her zaman birlikte var olunan çevre (Mitwelt) demektir; **Binswanger**'e göre insan dâima dual bir oluş, “varoluşsal bir iletişim” hâlinindedir, bu varoluşsal iletişim aktarım karşı-aktarım olarak değerlendirilen doktor hasta ilişkisine de son verir ve bu ilişkiyi birlikte ve birbiri için var olma (Mitsein) olarak algılar.

Ne cansız varlıklar, ne de bitki veya hayvan gibi canlılar Da-Sein olarak adlandırılmazlar. Dasein kavramında dünyaya açıklık, oluş (Sein) anlayışı, kendilik bilgisi mevcuttur. Dünyaya açıklık yalnızca sâhip olunan şeylerin bilgisi değil, aynı zamanda kendi Dasein biçimleri aracılığıyla diğer insanların varlığını da anlayabilmektir. Yani, Dasein'in dünyası esas olarak Mitwelt'dir. İnsan kendini, karşılaştığı insanı ve şeyleri ancak böyle an-

layabilir. Bu dolaysız anlama imkânı fenomenolojik metodu işâret eder. Fenomenoloji yalnızca psikoterapi alanında bu kadar verimli olmuştur. Daseinsanaliz fenomenolojiktir, çünkü âna mahsus şeyleri, olduğu gibi, şeyin kendine yabancı eşleştirmeler ve yapılandırmalar olmaksızın göstermek ister. Böylece, edinilmiş teorik soyutlamalardan sıyrılıp, verili fenomenlere dolaysızca ulaşabilmemiz mümkün olur. “Açıklamak” değil, “anlamak” peşindedir.

Günümüzde bu talebin yerine getirilebilmesi oldukça zordur. Modern insan ve onlarla birlikte bilim insanları, psikiyatrlar ve psikologlar giderek kendini gösterenin gerçek varlığını görebilme yetilerini yitirmişlerdir. Düşünüş tarzımız şu an kabul gören bilimsel düşünce biçimlerinin işgâli altında ve biz de bu anlamda, kendimizi dolaysız olarak kavranabilecek şeyin anlaşılmasına bırakmak yerine, karşılaşılan varlığın dolaylı ve teorik açıklamasına meyledip, varlığın hesaplanabilir ve böylece tekrar üretilebilir bir hâle gelmesine çalışıyoruz. Bu tek taraflılık nedeniyle bilim, hâlen daha bu mutlaksallık isteğini sanki gerçeğe ulaşmanın tek bilimsel yoluymuş gibi övüp duruyor. Hâlbuki bilimsel olarak bilinen hiç bir şey hâkim bilimsel görüşe kendini daha bilimselmiş gibi gösterme hakkını vermiyor. Özellikle de algılanan fenomenlerin sâde açıklamalarıyla yetinen, hep incelenen şeyin kendisinde kalmaya çalışan, hep farkları vurgulamaya çalışan ve özellikle nesnel kalmaya çalışan bir düşünüş biçimi varken... Nesnel kalmak zorunluluğu özellikle psikiyatri, psikoterapi ve psikosomatik alanları için önemlidir, çünkü bu bilim dallarının uğraş alanı insanın kendisidir. İnsanı kantitatif olarak öğelerine ayırabilmek diğer bütün şeylerden çok daha zordur. Daseinsanaliz'in sözü edilen alanlardaki üstünlüğü, nörotik, psikosomatik ve psikotik hasta oluşun varlığında temellenir. Bu hasta oluş hâllerinin asıl ayırıcı özelliği doğa bilimlerinin tersine hesaplanamayan kantitatif öğelerden oluşuyor olmasıdır. Hasta oluş hâli ancak hastanın kendi dünyasının gerçekliği içinde, diğer hastalardan hep biraz daha farklı bir şekilde bozulmuş, kopmuş ilişkilerinin anlaşılmasıyla mümkündür. Bu gerçeklik doğaldır ki, insan varoluşunun bedensel düzeydeki hasta ve sağlıklı oluş hâlinin anlaşılmasında natüralistik yaklaşımların işe yaramayacağını göstermez ama hasta veya sağlıklı oluş hâlinin kendine özgü insaniliğinin natüralistik yaklaşımlarla yeterli düzeyde anlaşılamayacağını işâret eder.

Hastalık Kavramı

Eğer bir insana (hasta) oluş hâli verilmişse, insan kendini nasıl oriyante eder, duruşunu nerede bulur? Bir kere öncelikle ruhsal durumunda, ruh hâlinde; çünkü insan ancak ruh hâliyle durumunun nasıl olduğunu algılayabilir. Bundan başka, bir çağrı karakteri taşıyan ve nerede duracağını imleyen vicdanıyla ve özellikle ölümle, insan oluşunun sonlulukla sınırlı olmasıyla... İnsan, oluşunun sonlu olmasıyla sürekli bir ilişki içindedir, ya ölümü kesin bir bitiş ya da sonsuzluğun başlangıcı olarak algılayarak yapar bunu. Her iki davranış biçimi de sonsuzlukla başa çıkmaya çalışmanın farklı biçimleridir. Eğer insan vicdanına ve dünyada oluşun sonluluğuna kulaklarını tıkarsa, başka bir deyişle, bir kereye mahsus olan varoluşuna karşı savunma mekanizmalarına başvurursa, hasta olmaya mahkûmdur. Dünyaya açık, dünyayla ilgili bir canlı olarak insan, herhangi bir hayvan gibi belirlenmiş değildir, aksine, insanî varoluşunun sonlulukla sınırlı olmasına rağmen özgürlükle belirlenmiştir. Açık ve özgür bir varlık olarak dünyada oluş, dünyadaki diğer şeylere karşı açık ve özgür olmak anlamına gelir.

Hastalık Dasein'a imkânsızlığını haber verir. Her hastalık insana ölümlü olduğunun bir kere daha hatırlatılmasıdır. Eğer ölüm doğrudan doğruya bir yok olmayı, insan-oluşun sonu anlamını taşıyorsa, yâni anlamsızsa (anlamın yokluğuysa), o zaman hastalık da anlamsızdır. İnsan-oluş ölüm bilgisine sâhip olmaktır, bir anlamda Dasein'ın bu bilgiyle olan ilişkisidir. Hastalık hâlinde ölüm insana yaklaşıyor demektir; insana sonluluğu, sınırlılığı ve insan oluşunun geçiciliği gösteriliyor demektir. Hastalık bu anlamda, Dasein'ın dünyada oluşunun sonluluk olarak kendini göstermesidir.

Hasta oluşun ve iyileşmenin mânâsı hekimliğin temel sorusudur. Geleneksel tıpta hastalık başka türlü yorumlanırdı. Hastalık âdeta insanın yanı başında varlığını sürdürürdü, yapılması gereken hastalığın işe yarar hâle getirilmesiydi. **Freud**'un önemli keşfi, doktorun sürece katılmayan izleyici rolünden sıyrılması ve hastalık olayının içine çekilmesidir. Doktor bu anlamda hastanın, tamamıyla veya kısmen bozulmuş olan insanlar arası ilişkilerinde temsilcilik görevini üstlenir. Bununla, özellikle psikoterapide hasta ve doktorun birlikteliği kastedilir. Söz konusu olan, nörotik insanın Dasein'ının kendini ortaya koyma konusunda yaşadığı daralmadan kurtarılması sürecidir. Bir insanın kendisine sunulan davranış imkânlarının bir kısmının hayata geçirilmesinin bo-

zulması, hasta olma hâlidir. Hasta oluşun farklı ifâdeleri, varoluşun özgür ifâdesinin farklı bağlamlarda zarar görmesinden başka bir şey değildir, örneğin özgür ve açık-oluşun, mekânsal-oluşun, zamansal-oluşun, duygudurumsal-oluşun ve ya bedensel-oluşun zarara uğraması gibi...

Hasta-oluşun fenomenolojisi, Dasein'ın varoluşsal ayırıcı özelliklerinin hasta-oluşun belli türlerinde belirli ölçüde bozulmuş olduğu kabulünden yola çıkmaktadır. Bununla birlikte hemen belirtmeli ki, bu ayırıcı özellikler hiç bir şekilde ayrı ayrı incelenemezler, aksine **Medard Boss**'un ifâde ettiği gibi, insanı var eden yapısal bütünlüğün birbirinden ayrılamaz ve aynı kökenden gelen parçaları, "uzuvları" olarak görülmelidirler. Her hastalıkta bütün insanî karakter özellikleri etkilenmiştir, bunlardan yalnızca biri ön plânda olsa bile! Buna karşılık, hasta olmanın geçerli bilimsel anlamı, hasta oluşun tekil ifâdelerinin bütünden soyutlanmasıdır. Belirli bir hastalıkta bedensel olanın dünyada-oluşunun bozulduğu göze çarparken, başka bir durumda, örneğin psikozda, agorafobi veya klostrofobide mekânsal-oluş bozulmuştur. Manik depresiflerde, melânkoliklerde veya anksiyetede ve çok sık olarak ortaya çıkmaya başlayan can sıkıntısı ve anlamsızlık nörozlarında duygudurumsal-oluş bozulmuştur. Şizofreni ve ağır obsesif kompulsif bozukluklarda Dasein'ın özgürlüğü ve dünyaya açıklığı ağır hasar görmüştür. Dasein'ın Mit-Dasein olmaktan uzaklaşmasını hemen her nörotik bozuklukta, ama özellikle şizoid kişilik bozukluklarında ve seksüel sapkınlıklarda görüyoruz. Hastalık her zaman insan özgürlüğünün bir çeşit kaybıdır.

Dasein ve Sevgi

Binswanger, Heidegger de felsefe ve insan bilimlerinin büyük reformcusunu görmüş ve onu psikiyatri ve "psikoterapinin Kopernikus'u" olarak selâmlamıştır. 1942'de yayınlanan büyük eseri "Grundformen und Erkenntnis des menschlichen Daseins" (İnsanî Varoluşun Temel Formları ve Bilgisi) başlıklı 700 sayfalık kapsamlı eserinde **Heidegger**'in Sein und Zeit'ından kopmalar görülse de, etkilenmeler çok açıktır. **Heidegger** Dasein'ı tek başına ve korkan bir "kökünde suçlu olmanın kendini tasarlayanı", "hayatın olağanüstü ihtimâli olarak ölümün habercisi", "kendisi nedeniyle endişe içinde yaşamaya karar veren ve beraberindeki insana (Mitmensch) ilişki türü olarak sadece şefkati sunan" olarak târif etmiştir. **Binswanger, Heidegger**'in bu varoluş analizinden çok etkilenmiş ama onda en çok da bir varoluş yapıta-

şı olarak sevginin eksikliğini hissetmiştir. **Heidegger**'i dünyada varolma'yı (in-der-Welt-sein) endişeye indirgemekle ve sevgi fenomeni aracılığıyla aşkınlığı (Über-die-Welt-hinaus) ihmâl etmiş olmakla eleştirir. Mitmensch'in karşısına **Martin Buber**'in Ben-Sen ilişkisini (Ich-Du Beziehung) koymuştur.

Binswanger sevgiyi kendi felsefi insan-biliminde merkezî nokta olarak belirlemiştir. Sevgi, **Binswanger** tarafından insan bilimlerinde ve genel olarak insan yaşamında merkezi bilgi işlevine sâhip olarak sunulmaktadır. **Binswanger** birlikte ve yanında yaşanan insanın (Mitmensch) anlaşılmasının ve kendilik bilgisinin ancak sevebilme temelinde (Ben-Sen ilişkisinde) gelişebileceğine inanmaktadır. **Martin Buber** "ben sende oluyorum" (Ich werde am Du) der. İnsanlığın bu kadar çok sevgiden konuşmasına rağmen, sevgi felsefi ve bilimsel olarak en açıklanamaz fenomenlerden biri olarak kalmaya devam etmektedir. **Binswanger** sevgi fenomenini **Heidegger**'in fundamental-ontolojik analizlerinden ayrılarak incelemiştir. Onun eseri bir ölçüde Heidegger metnininin, "severek bir arada yaşamının" Daseinanaliz doğrultusunda tamamlanmasıdır. Binswanger'de sevmeye yetisi olan Dasein, herkesin bir diğerini yerinden etmeye çalıştığı bir dünyada varolmayı reddeder. Gerçek sevgide yarışmacı ilişki tarzı bir kenara bırakılır. Kendileri için aynı zamanda bir vatan olan ortaklaşa mekânda olmaktan mutludurlar. Sevginin zamansallığı da **Heidegger**'in Dasein'ında olduğundan farklıdır. **Heidegger** de Dasein an be an cesurca ölüme doğru ilerler, şimdide geçmiş ve geleceği zorla bir arada tutmaya çalışır. Oysa seven, ânda sonsuzluğu duyumsar, o, zamanın içinde olmasına rağmen, "zamanı aşmıştır" da!

Aynı şey **Heidegger**'de Dasein'ın temel oluşturulan kategorisi "dünyada olmak" için de geçerlidir. Sevginin dışında kalmış insan dünya tarafından kuşatılmış, sıkıştırılmış ve zaptedilmiş demektir. Seven ise bu durumda değildir; o sevdiği insanla birlikte hem bu "dünyada"dır hem de bu "dünyayı aşmıştır". Bu dünyayı aşkınlık hâli insana özgürlük, kendini oluşturma, yaratıcılık yeteneği sunar.

Binswanger için sevgi, içinden diğer bütün varoluş biçimlerinin doğduğu en önemli varoluşsaldır. Sevebilme hâlinin varlığı yokluğu ölçüsünde insanın dünya tecrübesi şekillenir. Sevgi dünyası ile sevgisizlik dünyası, Dasein'ın aralarında bir sarkaç gibi gidip geldiği iki zıt kutuptur. Sevgi eksikliğine yaklaştıkça patolojik ve yıkıcı hayat tecrübeleri ön plâna çıkar.

Daseinsanaliz ve Psikoterapi

Psikoterapinin amacı, insan özgürlüğünün ifâdesinin korunması ve/ya da yeniden teşekkülüdür. Bu aslında her türlü özgürlük kısıtlanması ve her türlü tıbbî tedavide geçerli olan amaçtır. Örneğin bir kemik kırığının cerrahî tedavisi son tahlilde insanın hareket özgürlüğünün yeniden kazanılması için yapılan bir müdahaledir.

Daseinanaliz odaklı psikoterapi de diğer birçok psikoterapi okulu gibi hastanın hayat hikâyesine odaklanır, ama hayat hikâyesini ve patolojik özelliklerini açıklayıp kategorize etmez, onun yerine dünyada-varoluş yapısında meydana gelen dönüşüm olarak anlamaya çalışır. Hangi okuldan geldiğinden bağımsız olarak daseinsanalist hastasıyla aynı düzlemde karşılaşır. Hastasını bir nesne olarak değil, kendisi gibi bir özne, bir "daseinpartner" olarak algılar. İki partner arasındaki bağlanmayı, psikolojik bir kontak olarak değil, **Martin Buber**'in tanımladığı gibi "varoluşun sonsuz derinliğinde" bir karşılaşma olarak tanımlar. Terapideki bu karşılaşma bir birlikte varoluştur (Mitsein). Bu anlamda **Freud**'un aktarım olarak tanımladığı olgu da bir karşılaşmadır daseinsanalistin gözünde.

Dünyaya karşı alınan bütün tavırlar duygudurumsal olduğu için ve insanın dünyaya açıklığını önemli ölçüde duygudurumu belirlediği için, psikoterapide ilk hedef duygudurumun değiştirilmesidir. Bu tür duygudurum değişikliklerine insan, bilinçdışı olguları entellektüel analiz yoluyla bilinç düzeyine çıkarmak veya yabancı bir yardımın pasif bir şekilde kabûlüyle ulaşamaz. Amaç, hastanın kendisinin hastalığının anlamsal içeriğini keşfi ve iyileşmesinin sorumluluğunun büyük bir bölümünü üzerine almasıdır. Ayrıca analiz insanın hasta oluş halinden ve endişelerinden basitçe kurtarılmasını değil, bunların aslında hastaya geri verilmesini işaret eder. Bu geri verme ancak hastayı daha dayanıklı kılan birarada duruşun sağladığı bir zeminde gerçekleşebilir. Daseinsanaliz, **Heidegger**'in olağanüstü tavsiyesine uyar, insanın dikkatini kendi üzerine yönlendirir. Böyle bir dikkat çekiş kesinlikle hastanın kendi hâline bırakılması demek değildir. Burada kastedilen, kendine ve ona büyük bir özgürlük olanağı veren, başkası için ve başkasıyla birlikte bir Dasein'dır.

Daseinsanaliz nörotik, psikosomatik ve psikotik bozuklukların ardında yatan bilinçdışı fenomenlerin veya hasta oluşun nedensel genetik açıklamalarının değil, sağlıklı yahut hasta insanı

varoluşun anlam içeriğinin ön plâna çıkarılmasının peşindedir. **Binswanger** psikoterapi kavramına bir anlamda yeni bir tanım getirmiştir. Psikoterapiyi insan ve dünyayla birlikte oluşun (Mitwelt) etki alanına yerleştirir, çünkü psikoterapötik ilişkinin her çeşidinde insan başka bir insanla karşı karşıyadır ve her ikisi de herhangi bir şekilde birbirlerine bağımlıdır, birbirlerini anlayabilmek zorundadırlar.

Bu açıdan bakıldığında Daseinsanaliz bir psikoterapi okulu değildir; terapiste hangi okuldan olursa olsun fenomenlerin keşfine yönelik başka türlü bir düşünüş biçimi sunar sâdece. Terapist insanı, insanın sorunlarını ve terapi ortamını açıklamaktan çok anlaması yönünde bir araç kazandırmış olur.

Ludwig Binswanger'in kitaplarının zor okunurluğu ve iyi anlaşılmasının **Edmund Husserl** ve **Martin Heidegger** gibi başlı başına bir deryâ ve bir o kadar da zor anlaşılır olan başka ön okumaları zorunlu kılması onun felsefeyle yakından ilgili dar bir terapist çevresinde bilinir olmasına yol

açmıştır. Biyolojik psikiyatrinin ve nörotransmitter çalışmalarının yeni teknolojiler sayesinde (PET, SPECT vb.) aynen 19. yy'ın sonlarında olduğu gibi indirgemeci bir tavırla ruh-bilimsel yöntemleri bir kenara itip doğa-bilimsel bakış açısını insanı anlama yolunda egemen kılmış olması, Daseinsanaliz'in 20.yy'ın başında bu bakış açısına karşı yürüttüğü onurlu savaşımı tekrar hatırlamamızı zorunlu kılmaktadır.

KAYNAKLAR:

- Wyss D (1991) Die tiefenpsychologischen Schulen von den Anfängen bis zur Gegenwart. Vandenhoeck&Ruprecht, 281-295
- Wucherer-Huldenfeld AK, Foerster HD (2001) Daseinsanalyse. Wien: Österreichisches Daseinanalytisches Institut für Psychotherapie, Psychosomatik und Grundlagenforschung
- Neubrand A, Assfalg A (2004) Persönlichkeitstheorie des Existenzpsychologen Ludwig Binswanger. Mannheim: Universität Mannheim
- Max Herzog (03.03.2005 tarihinde) www.schrimpf.com/su/bw/ma.html
- C.George Boeree (03.03.2005 tarihinde) www.ship.edu/~cgboeree/binswanger.html